

Matador og Kristendom?

Af Valgmenighedspræst Ronald Risvig

Kronik, der blev bragt i Kristeligt Dagblad fredag den 14. september 2012 i forbindelse med at Tv-serien Matador blev vist igen. Her stod der:

"Noget af det geniale ved serien er, at mange af de kristne grundtemaer optræder i serien. Ja, de mange små historier viser, at kristendommen er indvævet i vort liv. Om det har været hensigten, er ikke så afgørende, for uanset hvad snakker kristendommen med, skriver dagens kronikør."

MATADOR OG KRISTENDOM fortællinger om vort liv

Ved mine overhundredede foredrag landet over om tv serien Matador har jeg mærket en meget positiv reaktion fra tilhørerne. Essensen heraf er, at Matador forstås som en fortolkende genfortælling sat i relation til kristendommens grundtemaer. For under den historiske beretning er der flere små fortællinger, der viser, at kristendommen er indvævet i vort liv. Men ofte savnes der et sprog, der kan forløse en latent indsigt i, hvad livets mening er. Trods intriger og magtkampe og megen alvor er der også en gennemgående menneskelig varme og forløsende humor, der gør, at vi og Korsbæks borgere, kan se os selv og hinanden i et forsonende lys. Og i det perspektiv sættes vi fri til at leve livet her og nu. Deraf udspringer overskriften for denne kronik, der også er titlen på den bog, som jeg arbejder på, og som forventes at udkomme i foråret 2013.

Om det har været Lise Nørgaards og hendes medforfatters hensigt at skrive det jeg også kalder, En folkelig prædiken, tror jeg næppe. Men uanset hvad så snakker kristendommen med, og serien giver dermed også - et bud på, at menneskeliv og kristendom kan forenes. I det følgende vil nogle, blandt mange, eksempler på dette blive beskrevet.

At tjene eller tjene på?

Til tjeneste siger de i Damernes Magasin. Men hvad vil det sige at være til tjeneste? De ansatte er mest optaget af at være til tjeneste for de rigtige, det vil sige de fine, det såkaldt bedre borgerskab. Hvorimod de forkerte, Korsbæks underklasse, må stille sig bagest i køen og skubbes til side, når fru konsulinde Holm eller Baronessen kommer ind for at handle. Til tjeneste er i Damernes Magasin at være der for dem, der kan tjenes på, og som der derfor snobbes for. Vi mere en aner hulheden i dette, og i lyset af Jesu ord om at være blandt disciplene som den, der tjener, og hans lære om, at vi skal følge ham, bliver såvel Arnesen, som hr. Schwann og frk. Jørgensen karikaturer på, hvad det vil sige at tjene og være til tjeneste.

I Korsbæk og vores eget liv er vi som oftest vore venners ven, og den ene tjeneste er den anden værd. Vi hylder også princippet om: lige for lige, hvis venskab skal holdes. Vi kender det fra vore

egne kredse, at noget for noget er et meget fremherskende bud, men i kærlighedens rige hedder det: alt for intet.

Sindelaget

Det sindelag viser Kathrine, da hun giver Daniel en hest. Ikke fordi han har gjort sig fortjent til den som sin søster Ellen, der får sin hest af Mads. Nej, Daniel får hesten, fordi han er den, han er. Daniel bedømmes ikke på dyder og fejl, men ses af Kathrine med kærlighedens øjne. Det er kernen i det kristne evangelium. Og vi, der har vore fejl og mangler, kender også vores dybe længsel efter at kunne elske og blive elsket, at kunne se næsten og være set som dem, vi er. Det ved vi, fordi sandheden er skrevet i vores hjerter.

På samme måde lever vi også af hinandens nåde og tilgivelse, hvilket følgende giver os et godt eksempel på. Misse Møghe låser som bekendt for lærer Andersen, da han er gået ud på altanen for at se, hvilket postyr der er på gaden. Som følge af den kolde nat i det næsten ingenting får Andersen efterfølgende en lungebetændelse, der tager livet af ham. Andersen var forinden sin udtræden på altanen på vej i seng til Misse og ikke kun for at sove! Det blev for meget for Misse. For som Misse senere sagde, da hun betroede sig om aftenens hændelse: og så endda under mors billede. Balling og Nørgaard viser med forløsende humor, hvordan vi bliver befriet. De lader lærer Andersen, denne notoriske plageånd og snylter, dø samme dag som Hitler og lader ham begrave på befrielsesdagen. Da er det, at Oscar, Andersens nevø dukker op og stiller spørgsmål ved onklens pludselige død. Men Misse Møghe bliver ikke pålagt skyld i Andersens død. Det klarer doktor Hansen med ordene; at man ikke kan blive straffet for at være sin moders datter. Det er at lade nåde gå for ret, hvor det er tilgivelsen og kærligheden der råder. Ikke dommen og gengældelsen.

Med eller ikke med?

Spørgsmålet er ikke, om jeg tror dig, spørgsmålet er, om jeg er med dig. Dette er kernen i Ingeborgs svar til Mads, da han er ved at blive afsløret i at have bestukket byrådssekretær Lund, så et notat om en central grund midt i Korsbæk kunne forsvinde og Mads dermed få lov til at ekspandere. Jorden brænder under Mads og bag den hårde forretningsmand og strenge far er der et skrøbeligt, forfængeligt og ikke mindst, et uforløst menneske, der er bange for at miste såvel anseelse som ejendom. Ingeborg viser sin mand trofasthed og kærlighed på trods af hans fejltrin. For Ingeborg er det ikke et ja fra tid til anden, men et bestandigt ja til hinanden. Det samme forhold gør sig gældende mellem Gud og mennesker. Sine lyssky forretninger begrundes Mads bl.a. med, at han har halvtreds mand i sit brød, ligesom han nærmest skriger: jeg skylder ikke nogen noget. Det klinger hult, og kunne Mads høre og se sig selv, ville han måske ane, at han var på vildspor. At han går fejl af sit liv, fordi ikke kærligheden, men grådigheden råder. Mads vil forkrampet være den største, og han er parat til at gå langt og bruge sine medmennesker som brikker i et spil for at få *sin* vilje. Modfortællingen til Mads' valg og handlinger er Jesu fristelse i ørknen. Her bliver vor Herre lovet rigdom og magt, hvis han vil tilbede Satan, men han afviser

fristeren trods sult og tørst.

Vor grænse

Men Ingeborg har en grænse og gør op med Mads. Det sker, da Mads opdager, at Daniel og hans franske ven Francois er kærester, og han beder vennen og dermed også sin egen søn forlade sit hus. Måske skulle Mads have tænkt på, at i min faders hus er der mange boliger. Mads siger selvretfærdig til Ingeborg; Ja - du har vel kendt sandheden længe? Hvilken sandhed? spørger hun tilbage. Netop, hvilken sandhed?

Mads glemmer eller fortrænger, at sandt er kun det, der er båret af kærlighed. Og da han siger, at Daniel er syg i hovedet, svarer Ingeborg at det er ham, der er syg i hovedet. Hvad er du for et menneske hvem tror du, du er. Kan du ikke en gang lade din egen dreng i fred, fortsætter Ingeborg, og da Mads forsøger at undvige, afbryder hun ham med ordne: Du er en farisæer, er du - du er en krøbling herinde, nærmest skriger Ingeborg til en lamslået Mads, der sidder alene tilbage, bag sit store skrivebord, da hun forlader ham med ordne om, at han ikke længere er hendes mand. Den puger, han sanker en øre til lade. Sådan havde Bolt tidligere omtalt Mads efter et besøg på jernbanerestauranten. Ingeborg og Mads' børn har vi set stable mønter, mens de siger skilling på skilling amen. De har nemlig lært, at man skal have sit eget. Men hvad nytter det at sanke til lade, når man må bøde med sin sjæl. Det er situationen for Mads, da Agens tilbageviser frieriet såvel forretningsmæssigt som på anden vis, da hun er til middag ude i villaen en kold, mørk og blæsende aften, efter at Ingeborg er rejst ned til Daniel i Paris.

Livet er gratis

Mads har alt. Det er slutreplikken i Matador, og den kommer fra Kresten Skjern, da Varnæs og Skjern familierne er til Hans Kristian og Maudes sølvbryllup. Ved bordet ser vi en tilpas Mads, der er blevet svensk konsul og fået sin Ingeborg tilbage, hvilket han kan takke Kathrine for. Hun opfordrer nemlig Ingeborg om at tage tilbage, begrundelsen er, at Mads har brug for hende.

Men jeg tænker; Nej, Mads har ikke alt. Mads får alt. Eller med Krestens ord: Mads du som beder til Gud, jeg håber, du husker og sige tak for Ingeborg. Eller med tanke på Kathrine, da hun beder Mads om at lade Lauritz Jensen smugle ud af byen i en af hans lastbiler. Mads er ikke meget for det og spørger til, hvem det er. På Kathrines svar siger Mads med hån i stemmen: Nåh, ham de kalder røde. Hvortil Kathrine svarer: Ham der flyttede gratis for dig, da du kom til Korsbæk. Så giver Mads sig.

Ordet gratis er beslægtet med ordet nåde, og dermed alt det vi får for intet, vi kan blot sige tak. Hvilket er noget helt andet end at lægge skilling på skilling og sige amen. Glædeligt Matador gensyn.

Ronald Risvig

